

Český svaz ochránců přírody základní organizace 58/06 Bílé Karpaty

Bartolomějské nám. 47, 698 01 Veselí nad Moravou
tel., fax.: +420 518 326 470; E - mail: csop@bilekarpaty.cz,
[http: www.bilekarpaty.cz/csop/](http://www.bilekarpaty.cz/csop/)

Vlčí hrdlo

lokalita vykupovaná v rámci programu
„Místo pro přírodu“

Ochranářský plán 2014

Zpracovali: Dagmar Uhýrková, Karel Fajmon & Ivana Jongepierová

Obsah

Obsah	2
1. Základní údaje	3
1.1 Název lokality	3
1.2 Lokalizace	3
1.3 Údaje o jednotlivých pozemcích	4
2. Charakteristika lokality	8
2.1.1. Geologie, půdy a reliéf	8
2.1.2. Hydrologické poměry	8
2.1.3. Klima	8
2.1.4. Vymezení biotopů	9
2.1.5. Flóra	10
2.1.6. Fauna	12
2.2 Ekologické souvislosti	14
2.2.1. Velikost	14
2.2.2. Reprezentativnost (zachovalost) fyziotypů/biotopů	15
2.2.3. Obnovitelnost fyziotypů/biotopů a druhových populací	15
2.3. Právní souvislosti	15
2.3.1. Ochrana přírody a krajiny	15
2.3.2. Územně plánovací dokumentace a další právní vztahy k lokalitě	15
2.4. Socio-ekonomické poměry – využívání území a jeho okolí, ovlivňující lokalitu, v minulosti a současnosti	16
2.4.1. Ochrana přírody	16
2.4.2. Zemědělské hospodaření	16
2.4.3. Lesnictví	17
2.4.4. Rekrece a sport	17
2.4.5. Myslivost a rybářství	18
2.4.6. Těžba nerostných surovin	18
2.4.7. Využití vody	18
2.4.8. Výchovné a vzdělávací využití	18
2.4.9. Další využití	18
2.5. Možné konflikty zájmů	18
3. Cíle a opatření	19
3.1. Dlouhodobé cíle ochrannářského plánu	19
3.2. Modifikující faktory a jejich zhodnocení	19
3.3. Operativní cíle ochrannářského plánu	19
3.4. Navrhovaná opatření s určeným termínem, náklady a zodpovědností za realizaci	20
4. Závěrečné údaje	23
4.1. Použité podklady a zdroje informací	23
4.1.1. Bibliografie	23
4.1.2. Další internetové zdroje	24

1. Základní údaje

1.1 Název lokality

Lokalita je nazvaná Vlčí hrdlo podle původního pojmenování tohoto území, které se rozprostírá jihovýchodně od Bzence mezi loukou Ondrovská a nádrží Stolařka.

1.2 Lokalizace

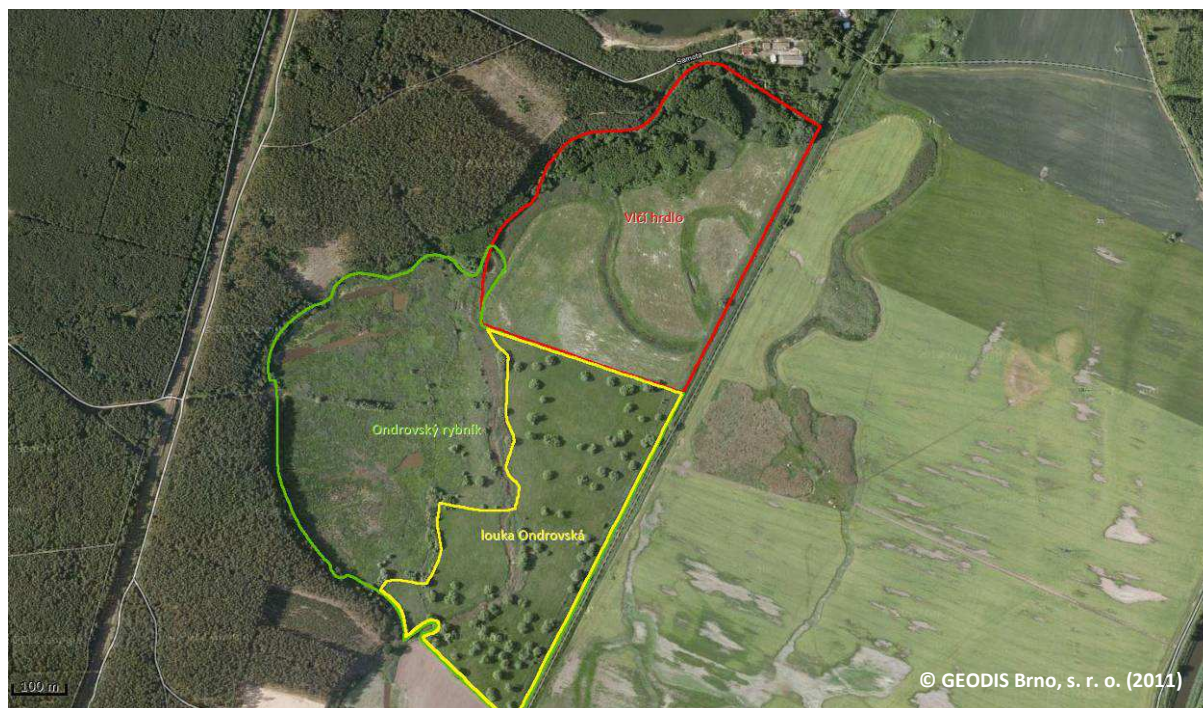
kraj:	Jihomoravský
okres:	Hodonín
obec s rozšířenou působností:	Kyjov
obec s pověřeným obecním úřadem:	Bzenec
obec:	Bzenec
katastrální území:	Bzenec

Přibližný střed lokality o souřadnicích 48°57'22"N a 17°18'49"E se nachází 2,3 km jižně od železniční stanice Moravský Písek. Vztáhneme-li umístění lokality na mapě k okolním větším městům, pak ji budeme hledat asi 5 km severně od Strážnice a asi ve stejné vzdálenosti západně od Veselí nad Moravou (obr. 1).

Obr. 1. Orientační mapa lokality (červeně ohraničená oblast).

Západní a severní hranicí je lokalita ohraničena borovou monokulturou na vyšším terasovitém stupni nivy Moravy. Na východní straně vede hranice při napřímeném korytě říčky Syrovínky (podél báze vyvýšeného valu její říční navigace). Za říčkou se nachází intenzivně obhospodařované pole, které, obdobně jako před několika lety Vlčí hrdlo, má neobhospodařovanou část slepého ramene. Jižní hranicí se Vlčí hrdlo napojuje na zachovalou, i když v nedávné minulosti značně hnojenou nivní louku zvanou Ondrovská, která je součástí území Ondrovský rybník, který byl navržen (ač nakonec návrh nebyl uskutečněn) jako PP v soustavě chráněných území Natura 2000 (obr. 2).

Obr. 2. Vlčí hrdlo a přilehlé cenné lokality – navrhovaná PP Ondrovský rybník s odlišením luční (louka Ondrovská) a mokřadní části (Ondrovský rybník) na pravém břehu Syrovínky.

1.3 Údaje o jednotlivých pozemcích

Jednotlivé pozemky jsou zapsány v katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu pro Jihomoravský kraj, katastrální pracoviště Kyjov. Pozemky jsou součástí zemědělského půdního fondu. Celkovou výměru lokality a druhů pozemků uvádí tabulka tab. 1. V tab. 2. je uveden seznam veškerých pozemků s jejich výměrami, listy vlastnictví a typy vlastnických osob.

Na katastrální mapě na obr. 3 jsou zvýrazněny hranice lokality Vlčí hrdlo a pozemky, které se ke konci března 2014 již podařilo vykoupit. Celkem se jedná o 23 pozemků o celkové výměře 5,7 ha.

Tab. 1. Výměra lokality.

Druh pozemku	Výměra (ha)
Trvalý travní porost	7,153
Orná půda	15,2324
Celková výměra lokality (ha)	22,3854

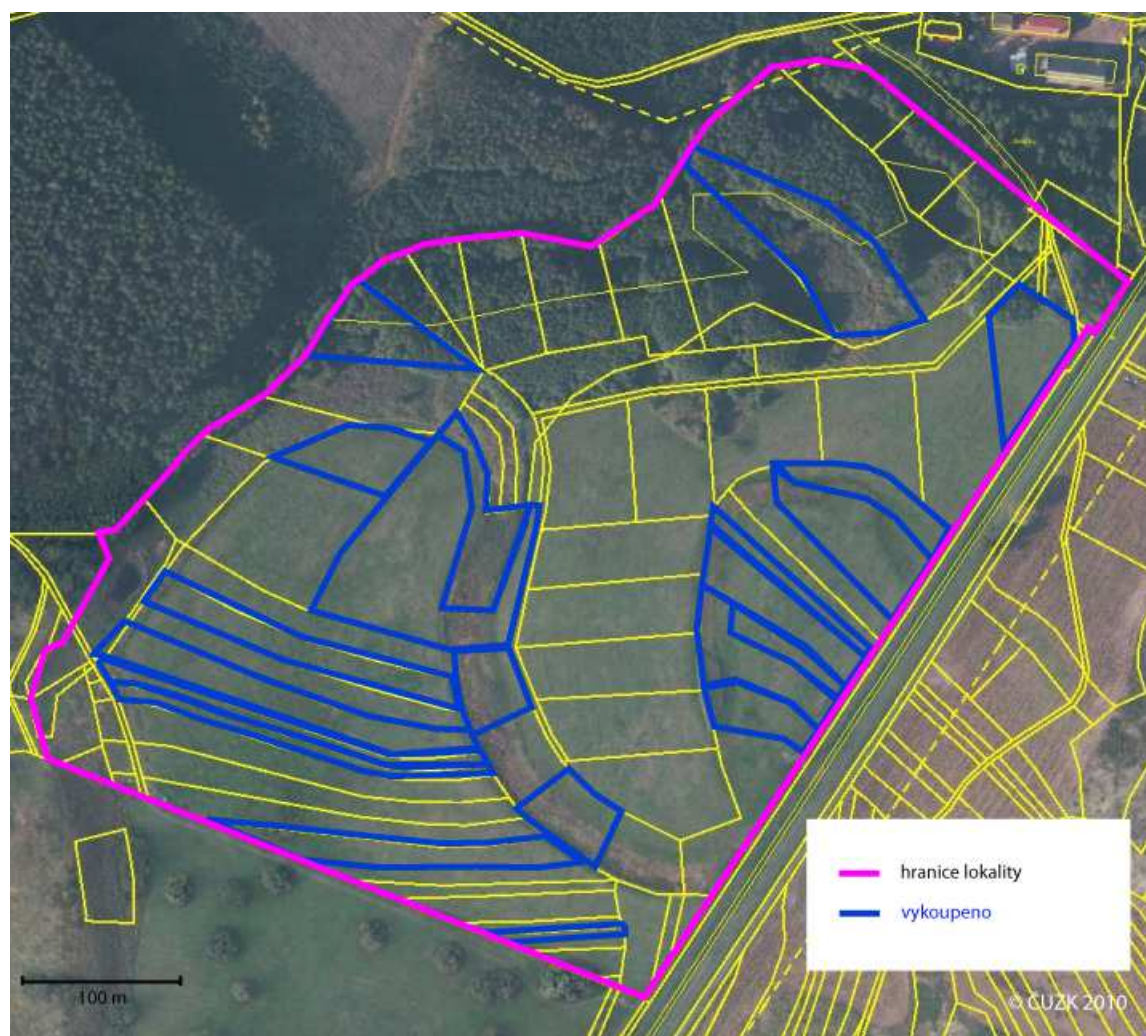
Tab. 2. Přehled parcelního vymezení lokality Vlčí hrdlo. – PKN = parcela katastru nemovitostí; LV = list vlastnictví; TTP = trvalý travní porost.

PKN	Druh	LV	Výměra (m ²)	Vlastník/typ vlastníka
5269/3	orná půda	1835	9220	Fyzická osoba ZO ČSOP BÍLÉ KARPATY
5269/4	orná půda	2703	273	Fyzická osoba
5269/5	orná půda	3409	3997	Fyzické osoby
5269/6	orná půda	10001	3982	Město
5269/7	orná půda	10001	1215	Město
5269/8	orná půda	3411	2026	Fyzické osoby

5269/9	orná půda	935	4035	Fyzická osoba
5269/10	orná půda	3017	117	Fyzická osoba
5269/11	orná půda	3004	1328	Fyzické osoby
5269/12	orná půda	3360	3263	Fyzické osoby
5269/13	orná půda	5259	27	Fyzická osoba
5269/14	orná půda	10001	51	Město
5269/15	orná půda	5879	3298	ZO ČSOP BÍLÉ KARPATY
5269/16	orná půda	3439	5100	Fyzické osoby
5269/17	orná půda	2972	2067	ÚVR ČSOP
5269/18	orná půda	3406	3970	Fyzické osoby
5269/19	orná půda	2972	4161	ÚVR ČSOP
5269/20	orná půda	1411	2308	Fyzická osoba
5269/21	orná půda	2330	4032	Fyzická osoba
5269/22	orná půda	2409	1342	Fyzická osoba
5269/23	orná půda	5879	1174	ZO ČSOP BÍLÉ KARPATY
5269/24	orná půda	2972	3247	ÚVR ČSOP
5269/25	orná půda	2972	1121	ÚVR ČSOP
5269/26	orná půda	2972	2899	ÚVR ČSOP
5269/27	orná půda	3408	4036	Fyzické osoby
5269/28	orná půda	2972	1704	ÚVR ČSOP
5269/29	orná půda	406	3610	Právnícká osoba
5269/30	orná půda	3413	4142	Fyzické osoby
5269/31	orná půda	10001	3904	Město
5269/32	orná půda	2685	3965	Fyzické osoby
5269/33	orná půda	3199	1919	Fyzická osoba
5269/34	orná půda	3340	420	Fyzické osoby
5269/35	orná půda	3839	436	Fyzická osoba
5269/36	orná půda	2505	1691	Fyzická osoba
5269/37	orná půda	406	85	Právnícká osoba
5269/38	orná půda	406	763	Právnícká osoba
5269/39	orná půda	406	469	Právnícká osoba
5269/40	orná půda	2972	505	ÚVR ČSOP
5269/41	orná půda	406	673	Právnícká osoba
5269/42	orná půda	504	2060	Fyzické osoby
5269/43	orná půda	2321	1200	Fyzická osoba
5269/44	orná půda	406	1783	Právnícká osoba
5269/45	orná půda	2136	3384	ZO ČSOP BÍLÉ KARPATY Fyzická osoba
5269/46	orná půda	406	3864	Právnícká osoba
5269/47	orná půda	406	4006	Právnícká osoba
5269/48	orná půda	2913	4248	Fyzická osoba
5269/49	orná půda	2972	1943	ÚVR ČSOP
5269/50	orná půda	2972	1969	ÚVR ČSOP
5269/51	orná půda	2972	2064	ÚVR ČSOP
5269/52	orná půda	324	2098	Fyzická osoba
5269/53	orná půda	2972	1944	ÚVR ČSOP
5269/54	orná půda	3260	5231	ÚVR ČSOP ZO ČSOP BÍLÉ KARPATY

5269/55	orná půda	3387	3472	Obec
5269/56	orná půda	2972	3834	ÚVR ČSOP
5269/57	orná půda	458	3611	Fyzické osoby
5269/58	orná půda	1495	6581	Fyzické osoby
5269/59	orná půda	2972	2551	ÚVR ČSOP
5269/60	orná půda	1134	84	Město Fyzická osoba
5269/61	orná půda	10001	308	Město
5269/62	orná půda	406	176	Právnícká osoba
5269/63	orná půda	2720	400	Fyzické osoby
5269/64	orná půda	406	335	Právnícká osoba
5269/65	orná půda	2913	369	Fyzická osoba
5269/66	orná půda	406	132	Právnícká osoba
5269/67	orná půda	2560	61	Fyzická osoba
5269/68	orná půda	406	1297	Právnícká osoba
5269/92	orná půda	3005	11	ÚVR ČSOP
5269/93	orná půda	2451	5	Fyzické osoby
5269/94	orná půda	10001	827	Město
5270/1	TTP	406	491	Právnícká osoba
5270/3	TTP	1248	125	Fyzická osoba
5270/4	TTP	1408	672	Fyzická osoba
5270/5	TTP	2560	23	Fyzická osoba
5270/6	TTP	10001	94	Město
5270/7	TTP	2560	7	Fyzická osoba
5270/8	TTP	3260	130	ZO ČSOP BÍLÉ KARPATY
5270/9	TTP	3387	43	Obec
5270/10	TTP	211	66	Fyzická osoba
5270/11	TTP	458	91	Fyzické osoby
5270/12	TTP	1408	2876	Fyzická osoba
5270/13	TTP	1495	2614	Fyzické osoby
5270/14	TTP	10001	2001	Město
5270/15	TTP	1134	4432	Město Fyzická osoba
5270/16	TTP	1835	2957	Fyzická osoba ZO ČSOP BÍLÉ KARPATY
5270/17	TTP	3193	798	Fyzická osoba
5270/18	TTP	3208	763	Fyzická osoba
5270/19	TTP	3208	1253	Fyzická osoba
5270/20	TTP	2972	2984	ÚVR ČSOP
5270/21	TTP	3278	1525	Fyzická osoba
5270/22	TTP	10002	1455	Fyzická osoba
5270/23	TTP	1604	3285	Fyzické osoby
5270/24	TTP	3411	2415	Fyzické osoby
5270/25	TTP	864	3307	Fyzická osoba
5270/26	TTP	3017	3825	Fyzická osoba
5270/27	TTP	3004	5289	Fyzické osoby
5270/28	TTP	3360	184	Fyzické osoby
5270/29	TTP	10001	117	Město

5270/30	TTP	2972	6585	ÚVR ČSOP
5270/31	TTP	2451	9159	Fyzické osoby
5270/32	TTP	2892	2333	Fyzická osoba
5270/33	TTP	2881	2241	Fyzická osoba
5270/34	TTP	2889	2444	Fyzická osoba
5270/35	TTP	3360	1000	Fyzické osoby
5270/36	TTP	10001	64	Město
5270/37	TTP	1878	131	Fyzické osoby
5270/38	TTP	3409	40	Fyzické osoby
5275/1	TTP	3360	69	Fyzická osoba
5275/2	TTP	10001	16	Město
5275/3	TTP	1878	98	Fyzické osoby
5276/1	TTP	5259	1457	Fyzická osoba
5276/2	TTP	1878	403	Fyzické osoby
5276/3	TTP	10001	170	Město
5276/4	TTP	10001	13	Město
5276/5	TTP	3360	22	Fyzické osoby
5277	TTP	10001	108	Město
5278	TTP	10001	1355	Město

Obr. 3. Katastrální mapa se zákresem hranice lokality Vlčí hrdlo a vykoupených pozemků k listopadu 2013.

2. Charakteristika lokality

2.1 Stručný popis území a charakteristika jeho přírodních podmínek

Od roku 2008 je Vlčí hrdlo úhorem a s využitím samovolné sukcese se jeho porost pomalu vyvíjí a začíná se blížit vegetaci nivní louky. Velkou část území tvoří vlhká místa, mokřiny a slepá ramena. Ještě před padesáti lety bylo toto území součástí rozsáhlého celku druhově bohatých nivních luk s volně roztroušenými skupinkami vrb. V 70. letech minulého století bylo Vlčí hrdlo rozoráno a rolnicky využíváno. Až povodeň v roce 1997 a následné zvýšení hladiny podzemní vody postupně přimělo zemědělce, aby přestali využívat Vlčí hrdlo jako pole.

2.1.1. Geologie, půdy a reliéf

Dle regionálního geologického členění ČR náleží území Vlčího hrdla do Vídeňské pánve. Ta je jednou z nejzápadnějších součástí Západních Karpat, kde tvoří vnitrohorskou sníženinu vyplněnou neogenními mořskými a sladkovodními sedimenty. Podle práce MACKOVČIN et al. (2007) se podél Moravy, Syrovínky a dalších řek v okrese na karbonátových i bezkarbonátových nivních sedimentech (místa i na deluviích karbonátových svahovin) vyvinula fluvizem glejová s fluvizemí typickou.

Rovinatý terén lokality je jen mírně členěn plytkými prohlubněmi, které jsou rozmístěny po celém území a ve kterých se zdržuje voda po delší dobu roku. Hlubší zbrzdění tvoří pouze koryto slepého ramene.

2.1.2. Hydrologické poměry

Dle práce VLČEK et al. (1984) náleží území okresu Hodonín spolu s téměř celou Moravou k povodí řeky Moravy, které má celkovou plochu 26 579,7 km², a je odvodňováno směrem k jihu. Malý pravostranný přítok Moravy – Syrovínka, který svým současným regulovaným tokem tvoří východní hranici území Vlčího hrdla, pramení severozápadně od Syrovína ve výšce 300 m n. m. a ústí do Moravy u Strážnice. Rozloha jejího povodí je 77,4 km² a délka jejího toku je 17,2 km.

Velké zásoby mělké podzemní vody se nacházejí v říčních štěrkopísčitých sedimentech údolní nivy a nízkých terasách řeky Moravy, patřících k chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) „Kvartér řeky Moravy“ (VACHEK et al. 1997). Podle Pišřkové (PÍŠŤKOVÁ 2008) se přímo na území Ondrovského rybníka, nachází jímací území nazvané Bzenec (starý), které není v dnešní době využíváno.

Území lokality je zařazeno do aktivní zóny záplavových území.

2.1.3. Klima

Převážná část Hodonínského okresu (Dolnomoravský úval, Kyjovská pahorkatina) patří k nejsušším oblastem České republiky (VACHEK et al. 1997). Lokalita Vlčí hrdlo spadá do teplé klimatické oblasti označované T4 (QUITT 1971). Tato klimatická oblast je charakterizována 60–70 letními dny, 170–180 dny s teplotou alespoň 10 °C, 100–110 mrazovými dny, 30–40 ledovými dny za rok, průměrnou teplotou -2 až -3 °C v lednu, 9–10 °C v dubnu, 19–20 °C v červenci, 9–10 °C v říjnu, 80–90 dny se srážkami alespoň 1 mm, průměrnými srážkami 300–350 mm ve vegetačním období a 200–300 mm v zimním období, 40–50 dny se sněhovou pokrývkou, 110–120 jasnými dny a 50–60 zataženými dny. Převládající směr větrů v okrese je jihovýchodní a severozápadní (VACHEK et al. 1997).

2.1.4. Vymezení biotopů

Podle mapy potenciální přirozené vegetace České republiky 1:500 000 (NEUHÄUSLOVÁ 1997) se území Vlčího hrdla nachází na mapové jednotce *Fraxino pannonicae-Ulmetum* incl. *Fraxino-Populetum* (kód 6, vegetační svaz *Alnion incanae*). Asociace *Fraxino pannonicae-Ulmetum* a *Fraxino-Populetum* svazu *Alnion incanae* jsou podle Katalogu biotopů České republiky (CHYTRÝ et al. 2010) zařazeny do tvrdých luhů nížinných řek.

Polopřirozeným typem vegetace, který již od nejstaršího holocénu místy nahrazoval někdejší les, jsou nížinné aluviální louky svazu *Deschampsion cespitosae* (CHYTRÝ 2007). Pro jejich rozvoj jsou nezbytným předpokladem pravidelné jarní záplavy, bez nichž ztrácí hlavní zdroj vlhkosti a živin (BALÁTOVÁ-TULÁČKOVÁ 1996). V katalogu biotopů (CHYTRÝ et al. 2010) se tento svaz řadí do kontinentálních zaplavovaných luk. Výsledky fytocenologického snímkování, které proběhlo v roce 2012, vypovídají o dosud převažující sukcesně mladé vegetaci několikaletého úhoru, která se postupně vyvíjí k mezofilní luční vegetaci třídy *Molinio-Arrhenatheretea*. Vzhledem ke stanovištním podmínkám, k sousedství se zachovalejší kontinentální zaplavovanou loukou (coby zdroji druhů) i již aktuálnímu výskytu řady charakteristických druhů nivních luk (včetně některých druhů vzácných; viz tab. 3 a 4), však lze důvodně předpokládat, že se stávající luční vegetace bude postupně vyvíjet právě směrem ke kontinentálním zaplavovaným loukám. Tento biotop je tedy převládajícím biotopem na lokalitě, kde zabírá přibližně její tři pětiny (z rozsahu vymezeného na obr. 2), a je rovněž hlavním cílovým biotopem a předmětem ochrany.

Na mokřinách v odstaveném korytě říčky Syrovínky a místy i na nekosených mokřadech po okrajích úhorové části Vlčího hrdla jsou pak vyvinuty různé asociace sladkovodních rákosin svazu *Phragmition australis* (CHYTRÝ 2011; rákosiny eutrofních stojatých vod dle katalogu biotopů – CHYTRÝ et al. 2010). Kromě převažujících rákosin s rákosem obecným (*Phragmitetum australis*) a hojných rákosin se zblochanem vodním (*Glycerietum maximae*), jsou to maloplošně i rákosiny se skřípincem jezerním (*Schoenoplectetum lacustris*), rákosiny s orobincem širokolistým (*Typhetum latifoliae*) a rákosiny se zevarem vzpřímeným (*Glycerio-Sparganietum neglecti*). Místy se vyskytují také porosty vysokých ostřic ze svazu *Magno-Caricion gracilis* a mokřadní vegetace se třtinou šedavou (*Carici elatae-Calamagrostietum canescentis*) ze svazu *Magno-Caricion elatae* (CHYTRÝ 2011; vegetace vysokých ostřic dle katalogu biotopů – CHYTRÝ et al. 2010). Na celkové rozloze lokality se rákosiny a porosty vysokých ostřic podílejí dohromady přibližně z jedné pětiny.

Část porostů odpovídá biotopu eutrofní vegetace bahnitých substrátů (CHYTRÝ et al. 2010). Z fytocenologického hlediska (CHYTRÝ 2011) se jedná o přechodový typ mezi poříčními rákosinami s kamyšníkem širokoplodým (*Phalarido arundinaceae-Bolboschoenetum laticarpi*) a vegetací dočasně zaplavovaných prohlubní s kamyšníky (*Tripleurospermo inodori-Bolboschoenetum planiculmis*) ze svazu *Eleocharito palustris-Sagittarion sagittifoliae*. Z tohoto svazu je zde možné fragmentárně nalézt také porosty zařaditelné k mokřadní vegetaci se žabníkem kopinatým (*Alismatetum lanceolati*). Na celkové rozloze lokality se tato stanoviště podílejí jen několika procenty (ca 3 %).

Na některých periodicky vysýchavých místech se vyskytuje i vegetace letněných rybníků (CHYTRÝ et al. 2010), fytocenologicky náležející k vegetaci obnažených den se šťovíkem přímořským a pryskyřníkem litém – asociace *Rumici maritimi-Ranunculetum scelerati* svazu *Bidention tripartitae* (CHYTRÝ 2011). Tyto biotopy zabírají méně než 1 % plochy lokality.

V nejhlubších částech koryta bývalého vodního toku je fragmentárně vyvinuta také makrofytní vegetace mělkých stojatých vod (CHYTRÝ et al. 2010), fytocenologicky (CHYTRÝ 2011) nejbližší zřejmě vegetaci mělkých tůní a struh s žebratkou bahenní (*Hottonietum palustris*), ale pouze s malým zastoupením žebratky. Tyto biotopy zabírají méně než 1 % plochy lokality.

Přibližně pětinu lokality Vlčí hrdlo zabírají i lesní a lesům blízké porosty. Převažuje v nich olše lepkavá (*Alnus glutinosa*), na sušších místech s příměsí dalších druhů dřevin (*Populus alba*, *Betula pendula*), včetně druhů ruderalních (*Sambucus nigra*), ojediněle i nepůvodních druhů invazních (*Acer negundo*, *Robinia pseudacacia*). Rozkládají se při severním okraji území na místech, která byla vždy výrazněji podmáčená, takže se pro využívání jako pole na rozdíl od většiny ostatní plochy nehodila. Nejcennější z těchto porostů jsou lesíky na trvale zamokřených plochách, kde lze hovořit až o mokřadních olšinách (CHYTRÝ et al. 2010), fytoocenologicky přiřaditelných nejspíše ke slatinným mokřadním olšinám asociace *Carici elongatae-Alnetum glutinosae*, variantě *Glyceria maxima* (CHYTRÝ et al. 2013). Význačným prvkem podrostu těchto olšin je jinde velmi vzácná ostřice vyvýšená (*Carex elata*). V sušších partiích jde o biotopově a fytoocenologicky obtížně klasifikovatelné ruderalizované olšiny a sukcesní stadia zarůstání někdejších luk, více či méně degradované vlivem velkého zastoupení ruderalních či invazních druhů v podrostu (ponejvíce *Solidago gigantea* a *Sambucus nigra*).

2.1.5. Flóra

Na lokalitě Vlčí hrdlo bylo při botanickém průzkumu v roce 2012 (UHÝRKOVÁ 2013) zaznamenáno celkem 157 druhů, a to 95 druhů na sušším koseném úhoru a 91 druhů na vlhčím koseném úhoru, v mokřinách a zanedbaných okrajích lokality. Zájmovým územím tohoto průzkumu, který byl zaměřen převážně na luční porost, byla také sousední louka Ondrovská, kde bylo zapsáno celkem 116 druhů, z toho 94 druhů na kosených částech louky a 39 druhů na zanedbaných zarostených částech a mokřinách slepého ramene. Tato louka je brána jako případný cílový stav vývoje úhoru a je potenciálním zdrojem semen rostlinných druhů, které se mohou šířit na Vlčího hrdlo.

Přehled vzácných druhů na lokalitě a další význačné druhy kontinentálních zaplavovaných luk uvádí tab. 3 a 4. Co se týče nároků na zachování těchto druhů, tak pro většinu z nich je postačující pravidelné kosení (luční druhy), pro některé pak zachování ostatních mokřadních a vodních biotopů. V současnosti bývá lokalita alespoň zjara mělce přeplavena vodou, což je pro zdejší biotopy příznivé. Pouze kdyby došlo k trvalejšímu poklesu hladiny podzemní vody a tato periodická přeplavení ustala, bylo by vhodné umělé povodňování alespoň jednou za několik let.

V roce 2013 byla v podmáčených olšinách při severním a severozápadním okraji lokality nalezena také silně ohrožená ostřice vyvýšená (*Carex elata*). Nejen kvůli tomuto druhu stojí za zachování a ochranu také nevelké lesní porosty na lokalitě.

Nomenklatura cévnatých rostlin se řídí aktuálním check-listem české flóry (DANIHELKA et al. 2012).

Tab. 3. Ohrožené a zvláště chráněné druhy rostlin zaznamenané na lokalitě Vlčí hrdlo a sousední louce Ondrovská při botanickém průzkumu v roce 2012 (UHÝRKOVÁ 2013). – § – kategorie ohrožení dle platné vyhlášky (č. 395/1992 Sb.); RL (redlist) – kategorie ohrožení dle aktuálního červeného seznamu (GRULICH 2012). * – druhy nalezené na Vlčím hrdle i na louce Ondrovská; ** – druhy nalezené zatím pouze na louce Ondrovská (druhy neoznačené žádnou hvězdičkou byly nalezeny pouze na Vlčím hrdle).

vědecké jméno taxonu	české jméno taxonu	významnost		aktuální početnost	popis charakteru výskytu
		§	RL		
<i>Aristolochia clematitis</i> **	podražec křovištní		C4a	vzácně	při okrajích louky Ondrovská
<i>Bolboschoenus laticarpus</i>	kamyšník šírokopldý		C4a	zřídka	hlubší části až okraje slepého ramene
<i>Butomus umbellatus</i>	šmel okoličnatý		C4a	vzácně	hlubší části slepého ramene
<i>Cardamine matthioli</i> *	řeřišnice Matthioliho		C4a	zřídka	vlhčí místa úhuru při okraji slepého ramene
<i>Carex disticha</i> *	ostřice dvouřadá		C4a	vzácně	v neudržovaném lučním porostu na okraji úhuru
<i>Carex riparia</i> **	ostřice pobřežní		C4a	vzácně	při okraji slepého ramene
<i>Dipsacus cf. laciniatus</i>	štětka laločnatá		C3	velmi vzácně	jediná mladá rostlina
<i>Epilobium lamyi</i> *	vrbovka Lamyova		C4b	zřídka	při okrajích slepého ramene
<i>Galium boreale</i> subsp. <i>boreale</i> **	svízel severní pravý		C4a	roztoušeně až často	louka Ondrovská
<i>Galium wirtgenii</i> **	svízel Wirtgenův		C4a	vzácně	sušší partie louky Ondrovská
<i>Gratiola officinalis</i>	konitrud lékařský	§2	C2t	15 rozrostlých polykormonů	v plošně rozsáhlejší louži ve střední části úhuru
<i>Hottonia palustris</i>	žebratka bahenní	§3	C3	velmi vzácně	slepé rameno
<i>Iris sibirica</i> **	kosatec sibiřský	§2	C3	dva trsy	zadní část kosené louky za slepým ramenem
<i>Lemna trisulca</i>	okřehek trojbrázdý		C3	zřídka	slepé rameno
<i>Leonurus marrubiastrum</i>	buřina jablečnickovitá		C2b	velmi vzácně	několik rostlin na příkrmišti zvěře náspu navigace napřímeného toku Syrovínky
<i>Ophioglossum vulgatum</i> **	hadí jazyk obecný	§3	C2b	na 2 místech asi po 10 jedincích	louka Ondrovská
<i>Scutellaria hastifolia</i> *	šišák hrálovitý	§2	C2b	hojně	louka Ondrovská plošně, na Vlčím hrdle při okrajích slepého ramene
<i>Schoenoplectus lacustris</i>	skřípinec jezerní		C4a	vzácně	hlubší místa slepého ramene
<i>Thalictrum lucidum</i> **	žluťucha lesklá		C3	vzácně	pouze na dvou místech louky Ondrovská
<i>Verbascum blattaria</i>	divizna švábovitá		C2b	velmi vzácně	jedna rostlina v sušší části koseného úhuru
<i>Veronica scutellata</i> *	rozrazil štítkovitý		C4a	vzácně	při okrajích slepého ramene
<i>Viola pumila</i> **	violka nízká	§2	C2t	často	po celém území louky Ondrovská
<i>Viola stagnina</i> **	violka slatinná	§2	C2t	zřídka	na několika místech louky Ondrovská

Tab. 4. Další druhy typické pro kontinentální zaplavované louky (CHYTRÝ et al. 2010) vyskytující se na úhuru Vlčího hrdla a sousední louce Ondrovská nebo známé z blízkého okolí. * – druhy nalezené v roce 2012 (UHÝRKOVÁ 2013) na Vlčím hrdle i na louce Ondrovská; ** – druhy nalezené zatím pouze na louce Ondrovská (druhy neoznačené žádnou hvězdičkou byly nalezeny pouze na Vlčím hrdle). Druhy, které nebyly v roce 2012 dohledány, mají místo aktuální početnosti a popisu charakteru výskytu uveden zdroj, ve kterém je zaznamenán jejich výskyt.

vědecké jméno taxonu	české jméno taxonu	významnost		aktuální početnost	popis charakteru výskytu
		§	RL		
<i>Alopecurus pratensis</i> *	psárka luční			hojně	luční partie
<i>Allium angulosum</i>	česnek hranatý	§2	C3	doložen v PP Vypálenky – DOSTALÍK et al. 2011; louka u Bzence – GRULICH 1989; navržená PP Ondrovský rybník – Slavík in VYDROVÁ et al. 2006	
<i>Carex acuta</i> **	ostřice štíhlá			řídce	v rákosinách ve slepých ramenech a nekosených okrajích
<i>Carex paecox</i> **	ostřice časná			hojně	louka Ondrovská
<i>Carex vulpina</i> *	ostřice liščí			řídce	vlhčí místa při okrajích slepého ramene
<i>Cnidium dubium</i>	jarva žilnatá		C2b	navržená PP Ondrovský rybník – Slavík in VYDROVÁ et al. 2006	
<i>Colchicum autumnale</i> *	ocún jesenní			hojně	luční partie (zejména na louce Ondrovská)
<i>Inula britannica</i> *	oman britský			hojně	luční partie
<i>Lychnis flos-cuculi</i> *	kohoutek luční			hojně	luční partie včetně vlhkých míst
<i>Lysimachia nummularia</i>	vrbina penízková			místny hojně	vlhká kosená místa podél slepého ramene
<i>Poa palustris</i>	lipnice bahenní			řídce	luční partie včetně vlhkých míst
<i>Potentilla anserina</i>	mochna husí			hojně	luční partie včetně vlhkých míst
<i>Potentilla reptans</i>	mochna nátržník			hojně	luční partie včetně vlhkých míst

Problémové rostlinné druhy na obou lokalitách

Solidago gigantea – invazní severoamerický druh, který úspěšně vytlačuje jiné druhy; vyskytuje se na všech stanovištích, vyjma vodních, ze zanedbávaných okrajů louky a úhuru se vytrvale rozšiřuje na kosené plochy.

Cirsium arvense – invazní archeofyt, který se také úspěšně šíří na úkor jiných druhů, zejména v úhuru.

Calamagrostis epigejos – původní druh, který se na loukách a pastvinách, především zanedbaných, chová expanzivně.

Všechny uvedené druhy jsou druhy vytrvalé, rozmáhající se zejména při absenci managementu. K jejich potlačení na minimální pokryvnost je potřeba porosty pravidelně kosit, pokud možno alespoň dvakrát ročně.

2.1.6. Fauna

Mezi bezobratlými (dosud zde byli studováni brouci) na lokalitě prozatím převažují zejména druhy obecné vázané na bezlesí lehce až více podmáčené (KONVIČKA 2012). Dále je zastoupena fauna rákosin a mokřadů, zahrnující i dva brouky uvedené v červeném seznamu. Dle stavu rostlinného společenstva lze ale usuzovat, že při nastavení vhodného managementu

by došlo k restauraci mokřadního společenstva rostlin, díky čemuž budou zjevně na vzestupu i vzácné a ohrožené fytofágní druhy brouků i jiného hmyzu.

Z hlediska obojživelníků je Vlčí hrdlo v širokém okolí jedním z nejdůležitějších míst pro rozmnožování sedmi zde zjištěných druhů (ŠIMEČEK 2012). Zejména pro tuto skupinu je nesmírně důležitou podmínkou stabilizace a podpory jejich populací vytvoření hlubších trvalých vodních ploch se stabilním vodním režimem. V roce 2012 nebyl potvrzen výskyt čolka podunajského a skokana skřehotavého.

Z hlediska ptáků je mapované území významné především jako místo sběru a lovu potravy – pravidelně tady loví volavka bílá a volavka popelavá, čáp černý a čáp bílý, z dravců potom moták pochop a moták pilich, vzácněji jestřáb lesní nebo orel mořský (ŠIMEČEK 2012). Dále jako místo odpočinku nebo nocování během migrace – zjištěni byli jeřáb popelavý, několik druhů bahňáků především čejka chocholatá, bekasina otavní, vodouš bahenní a vodouš kropenatý. Přímou zde nebo v nejbližším okolí hnízdí několik ohrožených a silně ohrožených mokřadních a vodních druhů ptáků – např. husa velká, bukáček malý, chřástal kropenatý nebo čírka modrá.

Přehled dosud nalezených ohrožených a zvláště chráněných živočichů uvádí tab. 5.

Tab. 5. Ohrožené a zvláště chráněné druhy živočichů zaznamenané na lokalitě Vlčí hrdlo při zoologickém průzkumu v roce 2012 (KONVIČKA 2012, ŠIMEČEK 2012). – § – kategorie ohrožení dle platné vyhlášky (č. 395/1992 Sb.); RL (redlist) – kategorie ohrožení dle aktuálních červených seznamů (FARKAČ et al. 2005, PLESNÍK et al. 2003).

vědecké jméno taxonu	české jméno taxonu	významnost		aktuální početnost	popis charakteru výskytu
		§	RL		
Bezobratlí					
Brouci					
<i>Oedemera croceicollis</i>	stehenáč		VU	hojně	po celém území
<i>Oxythyrea funesta</i>	zlatohlávek tmavý	§3		vzácně	v zachovalých mokřadech s rákosem
<i>Paratinus femoralis</i>	bradavičník		EN	velmi vzácně	v zachovalých mokřadech
Obratlovci					
Obojživelníci					
<i>Bombina bombina</i>	kuňka ohnivá	§2	VU	desítky	
<i>Hyla arborea</i>	rosnička zelená	§2	EN	desítky	
<i>Rana arvalis</i>	skokan ostronosý	§1	EN	desítky	ve slepém rameni pod lesem
<i>Rana dalmatina</i>	skokan štíhlý	§2	EN	desítky	
<i>Rana kl. esculenta</i>	skokan zelený	§2	EN	desítky	
<i>Pelobates fuscus</i>	blatnice skvrnitá	§2	CR	desítky	
<i>Triturus vulgaris</i>	čolek obecný	§2	EN	4 dospělci a 10 larev	
Ptáci					
<i>Accipiter nisus</i>	krahujec obecný	§2	EN	1 ♀	možné hnízdění
<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	rákosník velký	§2	EN	2 ♂ a 1 ♀	hnízdí v rákosině pod lesem
<i>Alcedo atthis</i>	ledňáček říční	§2	EN	vzácně na přeletu	loví v Syrovínce
<i>Anas querquedula</i>	čírka modrá	§2	EN	2 ♂ a 1 ♀	na rameni
<i>Anser anser</i>	husa velká		EN	dvě rodinky se 4 a 3 housaty	možné nízdní přímo na mokřadu
<i>Ciconia ciconia</i>	čáp bílý		NT	hojně	pravidelně zaletují lovit
<i>Ciconia niger</i>	čáp černý	§2	EN	6 ex.	pravidelně zaletuje lovit
<i>Circus aeruginosus</i>	moták pochop	§3	VU	2 páry	1 pár hnízdí, 2 z blíz-kého okolí zaletá lovit
<i>Corvus corax</i>	krkavec velký	§3	VU	zalétá lovit	hnízdí v přilehlých lesích

vědecké jméno taxonu	české jméno taxonu	významnost		aktuální početnost	popis charakteru výskytu
		§	RL		
<i>Coturnix coturnix</i>	křepelka polní	§2	EN	vzácně, přechodně	při tahu
<i>Dendrocopos minor</i>	strakapoud malý		VU	vzácně, přechodně	
<i>Egretta alba</i>	volavka bílá	§2	EN	několik desítek	celoroční výskyt
<i>Falco cherrug</i>	raroh velký	§1	CR	1 ex.	při přeletu
<i>Falco subbuteo</i>	ostříž lesní	§2	EN	vzácný	hnízdí v okolí
<i>Gallinago gallinago</i>	bekasína otavní	§2	EN	11 ex.	při průtahu, když je vyšší hladina vody, tak hnízdí
<i>Gallinula chloropus</i>	slípka zelenonohá		NT	registrovaný druh	hnízdí na mokřadu Ondrovský
<i>Grus grus</i>	jeřáb popelavý	§1	CR	1 ex.	loví, vzácně na jarním tahu
<i>Haliaeetus albicilla</i>	orel mořský	§1	CR	vzácně, přechodně	pozorován tok, pravidelně přeletuje
<i>Ixobrychus minutus</i>	bukáček malý	§1	CR	1 ♂	jižní okraj mokřadu, hnízdění možné
<i>Lanius collurio</i>	ťuhýk obecný	§3	NT	3–4 páry	hnízdí, obsazuje křovité porosty
<i>Lanius excubitor</i>	ťuhýk šedý	§3	VU	2–3 ex.	1 pár pravidelně hnízdí
<i>Luscinia luscinoides</i>	cvrčilka slavíková	§3	EN	2 ♂ a 1 ♂	v rákosině pod lesem
<i>Milvus migrans</i>	luňák hnědý	§1	CR	1 ex.	kroužící nad mokřadem
<i>Motacilla flava</i>	konipas luční	§2	VU	vzácně	při tahu, nepravidelně hnízdí
<i>Oenanthe oenanthe</i>	bělořit šedý	§2	EN	2 samečci	při tahu
<i>Pandion haliaeetus</i>	orlovec říční	§1	CR	1 ex., přechodně	přelet nad lokalitou
<i>Pernis apivorus</i>	včelojed lesní	§2	EN	1 tokající pár	další při tahu
<i>Porzana porzana</i>	chřástal kropenatý	§2	EN	1 ex.	porost orobince na slepém rameni
<i>Rallus aquaticus</i>	chřástal vodní	§2	EN	nejméně 2 ex.	jižní část mokřadu, možné hnízdění
<i>Remiz pendulinus</i>	moudivláček lužní	§3	VU	1–2 páry	hnízdí
<i>Riparia riparia</i>	břehule říční	§3	NT	cca 100 ex.	zalétá lovit potravu z blízké pískovny
<i>Saxicola rubetra</i>	bramborníček hnědý	§3	VU	1 pár	při tahu
<i>Saxicola rubicola</i>	bramborníček černohlavý	§3	VU	1–2 páry	hnízdí, další při tahu
<i>Tachybaptus ruficollis</i>	potápka malá	§3	VU	4 ex.	na rameni pod lesem, zřejmě hnízdí
<i>Tringa ochropus</i>	vodouš kropenatý	§2	EN	2 ex.	při tahu
<i>Tringa totanus</i>	vodouš rudonohý	§1	CR	vzácně	protahuje, i hnízdí
<i>Upupa epops</i>	dudek chocholatý	§2	EN	vzácně, přechodně	sběr potravy na okraji luční cesty, dříve hnízdil
<i>Vanellus vanellus</i>	čejka chocholatá		VU	vzácně	při tahu, hnízdí v polích za Syrovínkou

2.2 Ekologické souvislosti

2.2.1. Velikost

Vymezené území sousedí se zachovalejší nivní loukou a komplexem údolních mokřadů zvaných Ondrovská. Z hlediska přežívání populací vzácných druhů rostlin a živočichů jde tedy o území dostatečně rozsáhlé i pestré. Pro obojživelníky a některé ptáky jsou důležitá také neoraná podmáčená místa s rákosinami v lánech polí v pomoravní nivě na levém břehu říčky

Syrovínky. I samotná lokalita Vlčí hrdlo je pro obnovu, rozvoj a existenci nivních bezlesých biotopů svou rozlohou postačující, do budoucna je však důležité, aby zdejší obnovované louky byly udrženy pokud možno ve stávajícím rozsahu (tj. aby nebyly jejich části např. zalesněny). Zachovalejší mokřadní olšiny jsou relativně maloplošné, je to však v souladu s jejich specifickými stanovištními nároky i s celkově ostrůvkovitým výskytem této vegetace u nás.

2.2.2. Reprezentativnost (zachovalost) fyziotypů/biotopů

Reprezentativnost hlavního a plošně převažujícího biotopu – kontinentálních zaplavovaných luk – je průměrná až nedostatečná, což ovšem vychází z toho, že v území probíhá obnova tohoto biotopu na bývalé orné půdě. Zlepšení jeho reprezentativnosti je právě hlavním důvodem plánované péče. Ostatní jmenované biotopy mají vesměs reprezentativnost průměrnou.

2.2.3. Obnovitelnost fyziotypů/biotopů a druhových populací

Z hlediska obnovitelnosti se v případě hlavního biotopu – kontinentálních zaplavovaných luk – jedná o biotop obnovitelný a obnovovaný. Vzhledem k předpokládané době, která bude potřeba k jeho obnově na celé cílové ploše, jde o biotop obnovitelný obtížně, neboť dosycování charakteristickými druhy nivních luk je proces dlouhodobý, přestože se v okolí i v bezprostřední blízkosti koryta bývalého říčního toku přímo uvnitř zájmového území tyto druhy vyskytují, a mají tedy pro obnovovaný biotop velmi dobrý kolonizační potenciál. Obnova lučních porostů je pomístně ztěžována eutrofizací z předchozího hnojení a expanzivními (resp. invazními) druhy rostlin (zlatobýl obrovský, pcháč oset, třtina křovištní).

2.3. Právní souvislosti

2.3.1. Ochrana přírody a krajiny

Lokalita je součástí ptačí oblasti CZ0621025 Bzenecká doubrava – Strážnické Pomoraví, která je vymezena Nařízením vlády č. 132/2005 Sb. ze dne 5. října 2009, kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit.

2.3.2. Územně plánovací dokumentace a další právní vztahy k lokalitě

Podle územního plánu města Bzenec, který nabyl účinnosti 23. 12. 2001, by mělo být území Vlčího hrdla zalesněno (viz obr. 4).

Obr. 4. Výřez z platného územního plánu města Bzenec; na šrafované ploše je předpokládáno zalesnění.

Území se nachází v chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV) Kvartér řeky Moravy (vyhlášené nařízením vlády 85 ze dne 24. června 1981 o CHOPAV Chebská pánev a Slavkovský les, Severočeská křída, Východočeská křída, Polická pánev, Třeboňská pánev a Kvartér řeky Moravy). Celá lokalita pak spadá pod pásmo hygienycké ochrany vodního zdroje II. stupně (Anonymus 2013).

Lesní hospodářský plán se na území nevztahuje. Podobně také území není součástí regionálního ani nadregionálního územního systému ekologické stability.

2.4. Socio-ekonomické poměry – využívání území a jeho okolí, ovlivňující lokalitu, v minulosti a současnosti

2.4.1. Ochrana přírody

Kromě příslušnosti k ptačí oblasti Bzenecká doubrava – Strážnické Pomoraví území nemá ani dříve nemělo zvláštní územní ochranu. Snahy ČSOP o ochranu lokality na bázi pozemkových spolků se datují od roku 2008, kdy došlo k dohodě mezi ZO ČSOP Bílé Karpaty a uživatelem pozemků o upuštění od orby a následně začaly v rámci kampaně Místo pro přírodu výkupy pozemků do vlastnictví ČSOP. Managementové zásahy ke zlepšení stavu lokality (vedoucí k obnově nivních luk) jsou popsány v následujícím odstavci.

2.4.2. Zemědělské hospodaření

V preboreálu a boreálu (11 000–8000 př. n. l.) dochází ke stabilizaci říčních údolí a snižuje se příval erodovaného materiálu do údolí (Šeffler & Stanová 1999). Písčité ostrovy v údolní nivě jsou vyhledávaným sídelním areálem mezolitických lovců a rybářů.

Atlantik až subboreál (8000–2000 př. n. l.) je obdobím zvýšených atmosférických srážek, které způsobily prohloubení vodních toků. Pro počátek neolitu se podobně jako v předchozím období předpokládá, že byla říční niva průchozí, bez zapojeného lesního krytu, která měla umožnit šíření nejstaršího zemědělského osídlení.

V mladším subboreálu (2000–750 př. n. l.) klesají atmosférické srážky a narůstá kontinentální klima. Niva je v době bronzové intenzivně osídlená a vlivem lidské činnosti, především kácením stromů, se zesiluje eroze.

Ve starším subatlantiku (750 př. n. l. – 1250 n. l.) docházelo k silné akumulaci povodňových sedimentů, která byla střídána obdobím sedimentačního klidu. Údolní niva začíná zarůstat řídkým zápojem tvrdého luhu. O osídlení nivy Moravy v době železné (750 př. n. l. – 0 n. l.) není mnoho dokladů. V době římské a v období stěhování národů (0–568 n. l.) je niva pravidelně osídlována. Údolní nivu a její terasy v období příchodu Slovanů (6. stol. – pol. 7. stol.) a období Velké Moravy (pol. 7. stol. – 10. stol. n. l.) popisuje Galuška (2004) jako střed zájmu starých Slovanů. To bylo způsobeno úrodností zdejších půd. Dosti prosvětlené lesy se střídaly s mýtinami a loukami. Pole byla zakládána buď přímo v nivě (Staré Město u Uherského Hradiště), nebo na říčních terasách (Mikulčice). Výskytem tvrdého luhu, který se nenachází na trvale podmáčených půdách, dokládá Galuška (2004) to, že se řeka pravidelně nerozlévala. Upozorňuje však na to, že již v průběhu období Velké Moravy narůstá nebezpečí ničivých povodní, zčásti způsobené i kácením. Nezpevněná půda na březích řeky ujížděla a tím zanášela koryto.

Mladý subatlantik (1250 až současnost) s sebou přináší významnou změnu hydrologických a geomorfologických poměrů na řekách, která je spojena s velkými záplavami a postupnou nivelací údolní nivy mladými povodňovými hlínami. Převládá porost měkkého luhu. Soustavné osídlení nivy končí ve 13. století.

K pokračujícím povodním v novověku přispívá kolonizace podhorských oblastí, zavádění okopanin v zemědělské výrobě a celková devastace krajiny (ŠEFFLER & STANOVÁ 1999).

Ještě v polovině minulého století byla lokalita součástí rozsáhlého komplexu nivních luk s roztroušenými skupinkami vrb. Velká část těchto luk, spolu s Vlčím hrdlem, byla rozorána v 70. letech minulého století a užívána jako pole. Zachované louky byly znehodnocovány nadměrným hnojením, což je případ sousední louky Ondrovská.

Od roku 2008 se od využívání Vlčího hrdla jako pole upustilo kvůli zvýšení hladiny podzemní vody (po povodních v roce 1997 a po zastavení čerpání vody z vodárny na lokalitě Ondrovský rybník). Někdejší pole se stalo úhorem, jenž se samovolnou sukcesí, s využitím přirozeného šíření diaspor z přilehlé zachovalé louky Ondrovská a z nerozoraných vlhkých částí dnešního úhoru, vyvíjí zpět v nivní louku.

V současné době má lokalitu na základě nájemních smluv, uzavřených ještě s původními vlastníky před výkupem pozemků, v užívání organizace VSV, a. s., Vracov. Ta provádí kosení lokality s následným odstraněním hmoty jednou ročně v červnu. Nájemní smlouvy nelze vypovědět před rokem 2015.

Pokud by se nepodařilo pozemky na lokalitě vykoupit či zabezpečit dlouhodobými nájemními vztahy, mohly by v budoucnu být opětovně rozorány nebo jinak intenzivně využívány.

2.4.3. Lesnictví

Lokalita není přímo lesnický využívána, i když se v její západní a severní části na pozemcích v katastru nemovitostí vedených jako trvalé travní porosty nachází také stomový porost s převahou olše lepkavé. Ten se napojuje na lesní pozemky osázené převážně borovicí, které spadají do kategorie lesů hospodářských. Dle mapy oblastních plánů rozvoje lesů náleží do souboru lesních typů s označením 1S, jehož cílovým hospodařstvím je hospodařství kyselých stanovišť nižších poloh.

Lesní dopravní síť se v blízkosti lokality podle mapy oblastního plánu rozvoje lesů skládá ze tří dostatečně zpevněných úseků lesních cest (vyznačených na mapě růžovofialovou barvou) a z úseků nezpevněných, které jsou v dobrém stavu.

Území spadá do lesní přírodní oblasti 35 – Jihomoravské úvaly.

Obr. 5. Zákres zpevněných (fialově) a nezpevněných (šedě čárkovaně) lesních cest. I nezpevněné cesty jsou v dobrém stavu.

2.4.4. Rekreace a sport

Z hlediska rekreace a sportu není území kvůli každoročnímu a většinou dlouhodobému zamokření přitažlivé. Přes území nevede značená turistická stezka, v blízkosti ale procházejí dvě neznačené nezpevněné cesty (obr. 5.). Jedna vede od západu skrz borovou monokulturu a

druhá od severu po vrchu hráze napřímeného toku říčky Syrovínky. Potenciálně je u některé z nich možné vybudovat pozorovatelnou vodního a zejména mokřadního ptactva, jež se na lokalitě hojně vyskytuje.

2.4.5. Myslivost a rybářství

Lokalita náleží do honitby CZ6210110006 Bzenec o výměře 2 081 ha (ve správě MS Bzenec). Přímo na lokalitě je vybudovaná kazatelna při nezpevněné cestě vedoucí z borové monokultury a v její blízkosti je zásyp a krmelec. Další příkrmiště se nachází při bázi hráze navigace napřímeného toku říčky Syrovínky přibližně 20 metrů jihojihozápadně od vrby. Příkrmovací (či vnaďící) návnady způsobují pomístně výraznou eutrofizaci a zaplevelení.

2.4.6. Těžba nerostných surovin

Přímo na lokalitě těžba nerostných surovin neprobíhá ani neprobíhala. V blízkém okolí (asi 1,5 km JZ) se nachází těžebna štěrkopísků, která však má na lokalitu pramalý vliv, neboť dolní úroveň její těžby zůstává nad výškovou úrovní zájmové lokality.

2.4.7. Využití vody

Přes náležitost k CHOPAV a PHO VZ není voda v území aktuálně přímo využívána.

2.4.8. Výchovné a vzdělávací využití

Doposud nebylo území ve výchovném a vzdělávacím směru systematicky využíváno, je však navštěvováno při příležitostných botanických a zoologických exkurzích (např. dvou exkurzích pro veřejnost pořádaných členy ZO ČSOP Bílé Karpaty nebo několika exkurzích pro studenty Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity).

2.4.9. Další využití

Další využití se nepředpokládá ani při případné realizaci a následném provozu plánovaného vodního koridoru Dunaj–Odra–Labe. Plánovaná trasa vodního koridoru D–O–L (zveřejněná na webových stránkách www.d-o-l.cz) vede asi jeden kilometr od lokality. Koridor je zde součástí již stávajícího toku odlehčovacího ramene řeky Moravy a na něj má být napojen nově plánovaný průplav Rohatec–Vnorovy, který obchází zachovalé meandry Moravy. Ten by vedl přes stávající oraná pole jižně od Vlčího hrdla. Potenciální vliv plánované vodní stavby na výšku hladiny podzemní vody na lokalitě lze obtížně předpovědět, i když lze očekávat spíše negativní ovlivnění (jež by na lokalitě vedlo k poklesu vodní hladiny).

2.5. Možné konflikty zájmů

Při obnovném managementu k potlačení invazních či expanzivních druhů bylin (zejména pcháč oset a zlatobýl obrovský) a trav (třtina křovištní), jež bude vyžadovat několikaletou pravidelnou dvojí seč úhorových (lučních) partií, na lokalitě více utrpí živočichové, zejména bezobratlí, vázaní na luční porosty. Na druhou stranu je v území díky zarostlým meandrům bývalého říčního koryta a nekoseným podmačeným okrajům luk dostatek potenciálních útočišť, kde mohou živočichové přežít i v období seče a bezprostředně po seči. Intenzivnější management v této odplevelovací fázi údržby by tak na lokalitě neměl způsobit vážná poškození lokálních populací živočichů, mj. i proto, že zarostlé meandry a nekosené okraje představovaly útočiště i v dobách využívání území jako pole a i v současnosti je většina druhové diverzity soustředěna právě tam.

3. Cíle a opatření

Základním cílem je obnova kontinentálních zaplavovaných luk na plochách stávajícího travnatého úhory včetně eliminace expanzivních a invazních druhů rostlin (zejména pcháče osetu, zlatobýlu obrovského a třtiny křovištní) z těchto porostů. Nedílnou součástí tohoto cíle je také udržení stávající diverzity ostatních nelesních nížinných mokřadních biotopů a rozvoj populací ohrožených druhů rostlin a živočichů vázaných na tato stanoviště (případně alespoň zachování jejich současných početností). Obnova nivních luk je zde míněna nejen jako obnova luční vegetace a její živočišné složky, ale také jako obnova krajinného rázu, tj. obnova bezlesé nivní krajiny s rozptýlenými soliterními vrby. V lesem zarůstajících částech je velmi žádoucí udržení nejhodnotnějších slatinných mokřadních olšin, alespoň ve stávajícím rozsahu.

3.1. Dlouhodobé cíle ochranného plánu

1. Obnova kontinentálních zaplavovaných luk.
2. Zachování biotopové pestrosti dosavadních bezlesých nivních mokřin a mokřadních olšin.
3. Zachování a rozvoj populací vzácných a ohrožených druhů rostlin a živočichů charakteristických pro (polo)přirozená bezlesá nivní stanoviště.
4. Obnova krajinného rázu luk se soliterními stromovými vrby.
5. Vnést do povědomí místních obyvatel poznání ohroženosti nivních luk a jejich přírodní i kulturní hodnoty včetně hodnoty zájmové lokality a jejího okolí.
6. Eliminace stanovištně a regionálně nepůvodních druhů dřevin i bylin z částí zarostlých lesem (jejich potlačení na lučních plochách je myšleno jako součást obnovy luk v prvním bodě).

3.2. Modifikující faktory a jejich zhodnocení

Dosažení výše uvedených cílů by mohly ovlivnit zejména tyto vnější faktory:

1. Neochota vlastníků prodat či pronajmout pozemky – není jisté, že se v budoucnu nerozhodnou využít je způsobem, který by byl v rozporu s cíli tohoto ochranného plánu a se zájmy ochrany přírody (např. zalesnění, které je pro lokalitu navrhováno i v územním plánu města Bzenec, případně výsadba nepůvodních rychlerostoucích dřevin).
2. Možné zvýšení hladiny podzemní vody, resp. dlouhodobější přepravení vodou ve vlhkých letech – dočasné nebo trvalejší znemožnění kosení lokality.
3. Přirozené zazemňovací procesy mohou časem vést k zániku některých vodních biotopů.
4. Perzistence nepůvodních až invazních druhů v lesích nebo na trvaleji podmačených místech, kde není možné pravidelné kosení.
5. Výrazný antropogenní zásah do vodního režimu (odvodnění) v pomoravské nivě v širším okolí lokality.
6. Zrušení Programu péče o krajinu – traktorová seč jednou až dvakrát ročně je v současnosti financována ze zemědělských dotací (což tak zřejmě zůstane i v dalších letech), pro kosení vlhkých míst, kde je zpravidla potřeba lehké mechanizace, nebo i ruční seče, a pro další managementové zásahy bude ale nezbytná podpora z Programu péče o krajinu nebo jiná možnost financování těchto mimoprodukčních ochranných opatření.

3.3. Operativní cíle ochranného plánu

1. Pravidelnou údržbou převést stávající travnaté úhory na louky blízké druhovým složením rostlinné složky vegetaci kontinentálních zaplavovaných luk – srovnatelné se sousední loukou Ondrovská. Součástí toho je potlačení invazních (pcháče osetu, zlatobýlu obrovského, hvězdnice kopinatá) a expanzivních (třtina křovištní) druhů na minimum (na pokryvnost menší než 1 %).
2. Dlouhodobě udržet stávající pestrou mozaiku různých mokřadních stanovišť, jež bude podporovat vysokou diverzitu živočichů, jak bezobratlých, tak obratlovců (obojživelníků a ptáků). Při kosení lučních částí dbát na způsob seče od středu k okrajům a na rozrůznění

seče do více termínů – počas obnovného režimu údržby s dvojí sečí ročně (který je nezbytný přinejmenším v nejbližších pěti letech) kosit vlhčí okraje rákosin pouze jednou ročně, v době mezi oběma sečemi převažujících sušších lučních partií (tj. na přelomu července a srpna).

3. Stanovištní pestrost i krajinný ráz obohatit výsadbou solitérů nebo skupinek stromových vrb (v hustotě 3–5 stromů/ha).
4. Nejcennější polopřirozené lesní porosty (na nelesní půdě) zachovat bez zásahu, na narušenějších sušších místech pokud možno trvale odstranit nepůvodní (trnovník akát, javor jasanolistý) a ruderalní (bez černý) druhy dřevin a v podrostu invazní zlatobýl obrovský. Na mladších křovinatých stadiích zarůstajících luk je vhodné odstranit nálet dřevin, obnovit pravidelnou seč a přičlenit je ke koseným částem.
5. Pokračovat ve sledování vývoje porostu.
6. Vykoupit pokud možno všechny parcely, na kterých se obnovuje luční porost, do vlastnictví ČSOP, případně zajistit jejich dlouhodobější pronájem ČSOP. (Pro zajištění dlouhodobé ochrany dalších cenných biotopů je žádoucí také výkup ostatních pozemků, např. s rákosinami a trvaleji zaplavenými mokřady, změnou kultury jsou však ohroženy zejména právě úhorové části s obnovující se loukou.) Výkup pozemků je nezbytný také pro trvalé zachování mokřadních olšin v severní části území.
7. Snaha o změnu územního plánu města Bzence, který na lokalitě počítá se zalesněním.
8. Připravit tématické přednášky a exkurze upozorňující na jedinečné hodnoty zájmového území a na potřebu jeho aktivní ochrany, určenou pro místní obyvatele, žáky a studenty okolních škol i pro přespolní zájemce o přírodu.

3.4. Navrhovaná opatření s určeným termínem, náklady a zodpovědností za realizaci

Financování uvedených zásahů bude zajištěno jednak ze zemědělských dotací (traktorová seč sušších částí obnovovaných luk na místě stávajícího úhoru), jednak z Programu péče o krajinu (pokud by byl tento program zrušen, bude potřeba hledat jiné alternativy financování ochrannářských zásahů nezačlenitelných do zemědělských dotací).

3.4.1. Obnova nivních luk v místech travnatých úhorů přístupných těžké mechanizaci

1. Zajištění pravidelného kosení sušších částí travnatého úhoru (segment 1 na obr. 6) těžkou mechanizací dvakrát ročně, až do potlačení (omezení na minimální abundanci) invazních a expanzivních druhů (poté lze snížit frekvenci sečí na jednu seč ročně, rozdělenou do jemnější mozaiky). Kosit je potřeba od středu jednotlivých kosených bloků k jejich okrajům. Pokosenou hmotu je potřeba na místě usušit, shrbat a z lokality odvézt. První seč by měla být provedena v průběhu června, s ohledem na aktuální míru zamokření/zaplavení – není vhodné louku kosit za mokra, kdy pojezdy těžké techniky působí velké narušení (hluboké vyježděné koleje), v době přeplavení povrchu půdy vodou také není možno usušit pokosenou hmotu na seno. Druhou seč je pak vhodné zařadit na přelom srpna a září, opět podle počasí a množství narostlé biomasy otav. Po druhé seči nebo namísto ní (při nižších otavách) je možno zařadit podzimní přepasení hovězím dobyt看em.

Části úhoru, které jsou v období červnové seče ještě příliš zamokřené (častěji se to bude týkat zřejmě střední plochy segmentu 1 na obr. 6), je vhodné kosit pouze jednou ročně, současně s vlhkými okraji (viz 3.4.2.-1), dle míry vyschnutí půdy lehkou, nebo těžkou mechanizací.

2. Pokusit se s okolními zemědělci domluvit umožnění sklizně semen lučních druhů trav a bylin pomocí kartáčového sběrače na některé ze stávajících trvalých nivních luk v širším okolí. V případě nalezení vhodné zdrojové plochy, na které by byl od uživatele takovýto zásah schválen, by bylo pro urychlení obnovy druhově bohaté nivní louky na Vlčím hrdle přínosné získat kartáčováním trvalé louky druhově bohaté regionální osivo a přiset je do

porostu na Vlčím hrdle. Samotný kartáčový sběr by prakticky zajistil pan J. Tomeš z Hrubé Vrbky, který v tomto směru dlouhodobě spolupracuje se ZO ČSOP Bílé Karpaty na bělokarpatských loukách. Druhou možností urychlení druhového obohacování obnovované nivní louky na Vlčím hrdle je na vybraných místech rozhodit převezené zelené seno z některých blízkých luk (v rámci fytogeografického okresu).

3. Pokusit se s majitelem (Vodovody a kanalizace Hodonín, a.s.) vyjednat odstranění nefunkčního pletivového plotu kolem louky Ondrovská, zejména v úseku mezi loukou Ondrovská a Vlčím hrdlem – kvůli lepší propojenosti obou ploch, a tím i k lepší možnosti kolonizace travnatého úhoru na Vlčím hrdle rostlinnými i živočišnými druhy z louky Ondrovská.

3.4.2. Dlouhodobě udržet stávající pestrou mozaiku různých mokřadních stanovišť

1. Zajištění pravidelné seče asi 5–25 m širokých (podle toho, jak daleko sahá zamokřenější půda) vlhčích pásů úhoru podél rákosin v korytě bývalého toku a podél trvale podmáčených nekosených porostů při severním okraji úhoru (segment 2 na obr. 6) lehkou mechanizací jednou ročně, a to v době mezi oběma sečemi hlavní plochy úhoru – na přelomu července a srpna (přesný termín opět přizpůsobit vlhkostním podmínkám). Kromě okrajů vlastního úhoru se bude dle možnosti kosit také 1–2 m široký pás vnějšího okraje rákosin či jiných dlouhodobě nekosených porostů – podle toho, jak hluboko do rákosin bude možno mechanizací zajet (s ohledem na zamokření půdy). Pokosenou biomasu je potřeba usušit, shrbat a odvézt mimo lokalitu.

2. Trvale zamokřené rákosiny a hlubší místa koryta bývalého toku (segmenty 4 a 5 na obr. 6) ponechat bez zásahu, pouze s případným vyřezáváním nepůvodních druhů náletových dřevin nebo v sušších letech s pokosením ploch s vysokým zastoupením invazních druhů bylin. Vzniklou biomasu a dřevní hmotu odvézt z lokality. V rákosinách segmentu 5 (viz obr. 6) je vhodná občasná seč s odvozem hmoty za zámru v zimním období.

3. Na vybraných místech na pozemcích ČSOP pokusně strhnout svrchní vrstvu půdy (do hloubky ca 20 cm, na jedné až třech plochách o rozloze 25–100 m²) – jednak jako rychlejší alternativu pomístního odstranění invazních druhů, jednak pro vytvoření dalších vlhčích ploch.

4. V případě potřeby (při značném zazemění) prohloubit některá vybraná místa koryta bývalého říčního toku (segment 4 na obr. 6), aby na lokalitě nezanikly trvale zaplavené plochy (nezbytné pro pravidelný reprodukční cyklus obojživelníků).

3.4.3. Výsadba vrb

Na vykoupených plochách zahájit postupné vysazování semenáčů stromových zástupců vrb – zejména vrby křehké (*Salix euxina*) a vrby bílé (*Salix alba*) – místního původu. Vysazené stromy vybavit individuální ochranou proti okusu a poničení zvěří. Počet vysazených stromků by se měl pohybovat mezi třemi až pěti stromky na hektar, podle uvážení. Vysazování vrb je možno rozvrhnout tak, že se jednou za několik let jednorázově vysadí 5–15 stromků.

3.4.4. Lesní porosty a křoviny

1. Po dohodě s vlastníky pozemků na lesních plochách (segment 6 na obr. 6) ponechat podmáčené porosty zcela bez zásahu, v ostatních porostech ponechat olši lepkavou a vyřezat nepůvodní druhy dřevin, zejména ojedinělé akáty a jasany javorolisté, a část bezových křovin v podrostu. Vzhledem k plošné nenáročnosti tohoto zásahu (olše naprosto převažuje) je možné jej zajistit svépomocí, s možností zpeněžení získané dřevní hmoty.

2. Pro dlouhodobé zajištění ochrany hodnotných mokřadních olšin je vhodné po vykoupení nebo dohodě s vlastníky usilovat o vynětí patřičných parcel (téměř všechny parcely spadající do segmentu 6 na obr. 6, viz též obr. 3) ze zemědělského půdního fondu a jejich přearování do lesního půdního fondu jako lesy zvláštního určení.

3. Pro potlačení hustějších porostů zlatobýlu obrovského v lesním porostu (na nelesní půdě – segment 6 na obr. 6) v severní části lokality a při jeho okrajích kosit ručně i podrost lesa (alespoň sušší, přístupná místa).

4. Sušší nekosená zarůstající místa (segment 3 na obr. 6) vyčistit od náletových dřevin a obnovit na nich pravidelné kosení, podle zamokření lehkou, nebo těžkou mechanizací, alespoň v prvních letech dvakrát ročně. Vzniklou biomasu odvézt z lokality.

3.4.5. Sledování vývoje porostu.

Vývoj porostu bude pravidelně (jednou za 2–3 roky) sledován prostřednictvím opakovaných zápisů čtyř trvalých ploch založených v ploše úhoru v roce 2012 (jejich umístění viz obr. 6).

3.4.6. Zajištění vztahu k pozemkům

1. Průběžně zjišťovat možnosti výkupu dalších pozemků na Vlčím hrdle a jednat s majiteli pozemků.

2. Až v roce 2015 bude možné jednat s vlastníky o nájmu jejich pozemků, neboť do tohoto roku platí jejich nájemní smlouvy s organizací VSV, a. s., Vracov.

3.4.7. Územní plán Bzenec

Pokusit se s městem Bzenec vyjednat změnu územního plánu.

3.4.8. Osvěta

Příprava a realizace přednášek, tematických exkurzí, případně výukového programu (ve spolupráci se Vzdělávacím a informačním střediskem Bílé Karpaty, o. p. s.) pro školy i širší veřejnost, věnovaných obecně nivním loukám i konkrétně lokalitám Vlčí hrdlo a Ondrovská.

Obr. 6. Zákes segmentů, pro něž jsou navrhována managementová opatření (viz text – kap. 3.4). Žlutě jsou vyznačeny místa trvalých ploch spolu s jejich označením.

4. Závěrečné údaje

4.1. Použité podklady a zdroje informací

4.1.1. Bibliografie

- Anonymus (2013): Hydroekologický informační systém Výzkumného ústavu vodohospodářského TGM. – Výzkumný ústav vodohospodářský TGM; <http://heis.vuv.cz/> (navštíveno 30. 10. 2013).
- Balátová-Tuláčková E. (1996): K ekologii zaplavovaných luk kontinentálně laděných oblastí. – *Příroda* 4: 69–76.
- Danihelka J., Chrtek J. jr. & Kaplan Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – *Preslia* 84: 647–811.
- Dostalík S., Kovařík P. & Krátký M. (2011): Plán péče o Přírodní památku Vypálenky na období 2012 – 2021. – SAGITTARIA – Sdružení pro ochranu přírody střední Moravy, Brno.
- Farkač J., Král D. & Škorpík M. [eds] (2005): Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.
- Galuška L. (2004): Slované-Doteky předků. – Moravské zemské muzeum, Brno.
- Grulich V. (1989): Výsledky floristického kursu ČSBS v Uherském Hradišti 1987. – Odbor kultury ONV v Uherském Hradišti, Uherské Hradiště.
- Grulich V. (2012): Red List of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition. – *Preslia* 84: 631–645.
- Chytrý M. [ed.] (2007): Vegetace České republiky 1. Travinná a keříčková vegetace. Vegetation of the Czech Republic 1. Grassland and heathland vegetation. – Academia, Praha.
- Chytrý M. [ed.] (2011): Vegetace České republiky 3. Vodní a mokřadní vegetace. Vegetation of the Czech Republic 3. Aquatic and wetland vegetation. – Academia, Praha.
- Chytrý M. [ed.] (2013): Vegetace České republiky 4. Lesní a křovinná vegetace. Vegetation of the Czech Republic 4. Forest and scrub vegetation. – Academia, Praha.
- Chytrý M., Kučera T., Kočí M., Grulich V. & Lustyk P. [eds] (2010): Katalog biotopů České republiky. Ed. 2. – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.
- Konvička O. (2012): Průzkum fytofágních brouků v lokalitě Bzenec – Vlčí hrdlo. – Ms. [Závěreč. zpr., depon. in.: Správa CHKO Bílé Karpaty, pracoviště Veselí nad Moravou.]
- Mackovčín P., Jatiová M., Demek J. & Slavík P. [eds] (2007): Brněnsko. – In: Mackovčín P. [ed.]: Chráněná území ČR, svazek XI: 1–932, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha.
- Neuhäuslová Z. [ed.] (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. – Academia, Praha.
- Pišťková J. (2008): Úprava vody ze zvodnělých čtvrtohorních sedimentů v údolní nivě řeky Moravy. – Ms. [Bakalářská práce, FCH VUT, Brno.] (dostupné na: <https://dspace.vutbr.cz/bitstream/handle/11012/5749/%C3%A9Aprava%20vody%20P%C3%AD%C5%A1%C5%A5kov%C3%A1.pdf?sequence=1>)
- Plesník J., Hanzal V. & Brejšková L. (2003): Červený seznam ohrožených druhů české republiky. Obratlovci. – *Příroda* 22: 1–22.
- Quitt E. (1971): Klimatické oblasti Československa. – *Studia Geographica* 16: 1–74. [Mapa s vysvětlivkami dostupná na: <http://www.ovocnarska-unie.cz/web/web-sispo/klimreg/klimapa.html>.]
- Šeffler J. & Stanová V. [eds] (1999): Aluviálně lúky rieky Moravy – význam, obnova a management. – DAPHNE – Centrum pre aplikovanú ekológiu, Bratislava.
- Šimeček K. (2012): Mapování ptáků a obojživelníků lokality Vlčí hrdlo u Bzence (okres Hodonín) v rámci projektu ČSOP „Rozvoj pozemkového spolku Čertoryje“. – Ms. [Závěreč. zpr., depon. in.: Správa CHKO Bílé Karpaty, pracoviště Veselí nad Moravou.]
- Uhýrková D. (2013): Floristická studie lokality Vlčí hrdlo v nivě Moravy u Bzence. – Ms. [Bakal. pr.; depon. in: Fakulta životního prostředí, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem.]
- Vachek M., Ambrozek L., Kučera Z., Paličková M., Jongepierová I. & Čmelík P. (1997): Příroda okresu Hodonín. – Okresní úřad Hodonín, referát životního prostředí.
- Vlček V. [ed.] (1984): Zeměpisný lexikon ČSR, Vodní toky a nádrže. – Academia, Praha.
- Vydrová A., Kuchařová P. & Grulich V. [eds] (2006): Optimalizace výsledků mapování přírodních biotopů a jejich aktuální zastoupení na území ČR jako předmětu ochrany v současné síti maloplošných zvláště chráněných území v ČR. Vě. Sb. Přír. – Práce a studie (Pardubice), suppl. 1: 1–218.

4.1.2. Další internetové zdroje

<http://www.obnovaluk.cz/> [25. 3. 2013]

<https://maps.google.cz> [3. 4. 2013]

<http://kontaminace.cenia.cz/> [3. 3. 2013]

<http://www.nature.cz/> [3. 4. 2013]

<http://geoportal.gov.cz> [3. 4. 2013]

<http://www.d-o-l.cz/> [24. 2. 2014]